

Дом, винаги отворен, и в служба на българските деца

На 31 март, в Голямата зала на централната Градска библиотека в Прага се състоя юбилейният концерт на БСУ „Д-р П. Берон“, озаглавен „75 години български дух, култура и просвета в сърцето на Европа“. Скъпи гости на събитието бяха министърът на образованието проф. Сашо Пенев, началникът на кабинета на образователния министър Димитър Здравков, главният секретар Албена Михайлова, директорът на Дирекция „Образование на българите зад граници и училищна мрежа“ в МОН Наталия Михалеvsка, Асен Петров – държавен експерт в дирекция „Образование на българите зад граница и училищна мрежа“, генералният директор на БТА Кирил Вълчев, Янка Такева, председател на Синдиката на българските учители, Негово Високопреосвещенство Михаил, архиепископ на Православната църква на чешките земи.

Концертът бе уважен и от Н. Пр. Данчо Мичев, извънреден и пълномощен посланик на България в Чехия, Йордан Първанов, бивш посланик на България в Прага, съпругата на президента на България Румен Радев – Десислава Радева, Калоян Дамянов, доктор по специална педагогика и първи председател на Национална асоциация на ресурсните учители, проф. Димитър Симеонов, заместник-ректор по учебната дейност на Великотърновския университет, доц. Ангелина Марковска от ВТУ, проф. Росица Давидова от Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, Мария Касчиева – преподавател в ШУ, Надежда Попова от издателство „Просвета“, „златният“ учител на България – Теодосий Теодосиев-Тео, главният редактор на най-стария чешки вестник „Лидове новини“, Веселин Вачков, директорът на БКИ,

гр. Прага Володя Гоцев; родители, бивши учители и възпитаници на училището.

Като част от съпътстващата програма, на 30 март, училището организира Ден на отворените врати, който предлагаше разходка в родното школо, запознаване с историята му чрез неговия музей, както и две изложби: „Заедно по пътя на Кирил и Методий“, организирана от интернет радио „Татковина“, БНУ „Васил Левски“ в Александруполис, Гърция, БНУ „Св. св. Кирил и Методий“ в Истанбул, Турция, Българското училище за роден език в Будапеща, филиалът в Халастелек и Основно училище с изучаване на български език в Шармелек, Унгария, БСУ „Д-р Петър Берон“ в Прага, Чехия, БНУ „Асен и Илия Пейкови“ в Рим, Италия; документалната фото-изложба „Бунтът на духа – основна сила по пътя към свободата“, реализирана от Българския културен институт – Прага и

Националния музей „Васил Левски“, гр. Карлово.

Водещ на тържествения концерт на 31 март бе популярният български телевизионен журналист Николай Кънчев, а в програмата взеха участие училищният хор „Лира“ към Българското средно училище „Д-р Петър Берон“, Прага; деца от начален етап на обучение, СУ „Иван Богоров“ – София, Националното училище за фолклорни изкуства „Филип Кутев“, Котел, театрално студио „Златното ключе“ към БСУ – Прага, младежкият танцов ансамбъл „Браво“ – читалище „Хаджи Димитър“, Сливен, духов оркестър „Джуниър банд“ – Велико Търново, вокална група „Славейче“ при БСУ „Христо Ботев“, Братислава.

Начало на тържеството даде оркестър „Джуниър банд“, който изпълни химна на Република България.

„Днес отдаваме почит не само на светлата личност на д-р П. Берон, но

и на всички творци на историята на училището ни, минали и настоящи, на първите учители, съградили основите му, на всички учители, вложили усилията, енергията и любовта си, за да го превърнат в синоним на дом, винаги отворен, и в служба на нашите, българските деца“, изтъкна г-жа Мария Носикова, директор на БСУ „Д-р П. Берон“ в началото на своето слово. Тя благодари на Министерството на образованието за всестранната подкрепа, оказвана на това българско огнище в сърцето на Европа в продължение на 75 години, на Българското посолство и Българския културен институт, с които си сътрудничат. Директорът на училището сподели, че е признателна на своите колеги „за доверието, за техния професионализъм и любов към учителството, за това че въпреки предизвикателствата на времето не се уморявате да създавате личности – отговорни и свободомислещи – но най-вече добри хора“ и цитира думите на родоначалника на чешката образователна система Ян Амос Коменски: „Човек, обучен, е дърво, притежаващ свой собствен корен, хранец се със свой собствен сок и затова постоянно расте, зеленее, цъфти и ражда плодове“. Г-жа Носикова не пропусна да се обърне към юбилейния випуск, пожелавайки на учениците да поемат отговорност и да следват целите си; да благодари на родителите, на участниците в празничния концерт.

Министърът на образованието проф. Сашо Пенев поздрави присъстващите със значимия юбилей, като изтъкна, че вече три поколения поддържат българския дух в училището, създадено от родолюбиви българи, за да се запази българската национална идентичност. „Всички, които са били в това училище са отдали своите сърца, отдали са своите умения, своите знания, за да обучат следващи поколения деца, които да разпространяват българското самочувствие по света. Мисля си, че ако средно в Българското училище са учили около 80 деца, през всичките тези години са обучени около 6000 деца. Всички тези възпитаници никога няма да забравят къде са

се срещнали за първи път с буквите, къде са положили първите изпити. Вчера бях на среща с учениците и бях впечатлен от свободата, с която те изразяват своето мнение. Разбира се, трябва да отчетем, че присъствието на Българското училище тук е въз основа на традициите и сътрудничеството с чешката държава. Благодарение на сътрудничеството между двете държави, е възможно нашето училище да просъществува, да се насърчава сътрудничеството между научните и образователните институции на двете държави. Радвам се, че имате толкова много приятели! От цяла България дойдоха деца и техни преподаватели, за да Ви поздравят“, завърши словото си министърът на образованието.

„Днес отбелязваме не само 75 години от създаването на най-старото българско училище извън България – държавното българско средно училище „Д-р Петър Берон“ в Прага. Днес отбелязваме „чешките българи“ – българите с принос за Чехия, отбеляза в речта си г-н Кирил Вълчев, генерален директор на БТА. През 2016 г. БТА имаше повод да припомни ролята на някои чехи за България с изложбата „Българските чехи“ по време на XII-та световна среща на българските медии тук, в Прага. Благодарение на албума за изложбата, издаден с участието на Българското посолство и Българския културен институт в Прага, и днес имаме свидетелство за „български чехи“ като Константин Иречек, фамилията Прошек, Карел Шкорпил, Иван Мърквичка, Ярослав Вешин и още имена с принос в историята на България. Сега имаме повод да отбележим българите в днешна Чехия. Редовно БТА търси за сътрудничество главните редактори на българските списания „Роден глас“ и „Българи“ Камелия Илиева и Мария Захариева. Знанието за чешките българи, което ние от БТА се опитваме да пренасяме в България, е особено нужно на нас, „българските българи“, които живеем в родината си. Това училище на „чешките българи“ е добър пример, че българската държава като институционално обединение на българското общество може успешно да поддържа и развива

съграденото. Противно на други примери, където виждаме сгради в чужбина продадени или изоставени, разпадащи се колективи, затихващи до пълно изчезване във времето дейности... Точно обратното на това, което България показва тук, в Прага – поддържана държавна сграда, вдъхновен преподавателски колектив, привлекателни за децата и семействата им учебни дейности“. Г-н Вълчев завърши словото си с мисъл на патрона на училището д-р П. Берон: „Почитай старите дорде младейш, да почитат и

тебе, кога устарейш“, като добави и една чешка пословица с подобен смисъл: „Co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš“.

След края на официалната част присъстващите се насладиха на изпълненията на най-малките ученици от Българското училище в Прага, на песните на хор „Лира“, посмяха се от сърце на драматизацията на „Бай Ганьо на гости у Иречка“ по безсмъртната творба на Алеко Константинов; потропваха в крак с вихрените хора на младите танцьори, радваха се на

таланта на музикантите, пяха и плакаха с песните на децата от вокална група „Славейче“.

Празникът завърши на Староместкия площад с музикална програма „България пее и танцува в сърцето на Прага“ на гостуващите състави от България, на която, въпреки лошото време, се насладиха не само местни жители, но и наши сънародници и много туристи. Представянето им стана възможно със съдействието на Българския културен институт в чешката столица. ◆

Възникване и развитие

Началото на Българското училище в Прага е поставено през 1948 година. Знае се, че родолюбиви български граждани създават частно училище за своите деца още преди 1948 г. През 1947 г. България и Чехословакия подписват договор, в резултат на който тук пристигат много български работници със семействата си. Товава възниква идеята за създаване на държавно училище. От наличната документация е видно, че през октомври 1948 г. Министерството на народната просвета в България взема решение за откриване на държавно училище в Чехословакия, в гр. Прага, и изпраща за главен учител Богдана Тошкова и учителката Александра Негелчева. Първоначално Българското училище в Прага е създадено като основно, с интернат за децата, живеещи извън Прага, и се нарича Българско народно основно училище „Георги Димитров“. През годините се развива и претърпява редица трансформации, за да достигне до днешния си облик. От 7 юни 1996 г. училището е преобразувано в Българско средно общообразователно и получава името „Д-р Петър Берон“.

Днес, екипът на БСУ „Д-р Петър Берон“ включва 19 преподаватели. Част от учителите са назначени по чешкото законодателство, други са командировани от МОН. През учебната 2022/2023 г. се обучават над 130 български деца от 1-ви до 12-ти клас. Училището е с хуманитарен профил. В него се приемат за обучение деца, български граждани, постоянно или временно пребиваващи в Чешката република, но има и деца с друга национална принадлежност. Обучението е в дневна (присъствена) и в самостоятелна форма на обучение (неприсъствена). В БСУ „Д-р Петър Берон“ функционира една група за целодневна организация на учебния ден. Проучва се възможността за разкриване и на предучилищна сборна група – за деца от 4 до 6 години. Възпитаниците на БСУ „Д-р П. Берон“ успешно продължават своето образование, както в България, така и в чужбина, в това число и в Чехия.

Класът на Деляна Бялковска, 28. юни 1952 г. Архив на „Роден глас“

Сградите

Първоначално за нуждите на училището е предоставена голяма вила на ул. „Pod kaštany“, принадлежала някога на евреи, емигрирали в Америка. В тази вила се обучават децата от първи и втори клас, а на втория етаж се помещава интернатът. По-големите ученици се учат в съседното чешко училище „Макаренко“, където е даден за ползване един етаж. Вилата е просторна, с голям двор, но не е пригодена за училище. В приземния етаж има канцелария за директора и за учителите, отделна голяма кухня и обширна стая, преградена с врати. В част от тази стая протича обучението на малките ученици. На втория етаж се намира общежитието – това са били грамадни стаи с по 20 легла, вещите си децата държат в куфари под леглата, а в началото при тях спят и възпитателите. Било е трудно, но учителите работят с много любов към децата и професията си и резултатите не закъсняват.

На 3 март 2003 г. училището получава нова сграда на ул. „Рихтаржска“ 3, в която се намира и до днес. Преди това сградата е била Търговско представителство, където са се помещавали офисите и изложбените зали на българските фирми. Към настоящия момент, зданието е ремонтирано и превърнато в цветно и привлекателно място за децата.

Дейностите

Училището е в активно сътрудничество с Българското посолство в Прага и с Българския културен институт и често участва в съвместни изяви с тези български институции.

Учениците участват в национални и международни конкурси, посветени на България, нейната история и култура и показват отлични постижения, печелят призови награди. В БСУ се осъществява бозата клубна дейност, свързана с патриотичното възпитание на учениците, както и участието им в национални програми, които обогатяват представите им за България.